

Τα **ρηματικά επίθετα σε –τέος** δηλώνουν ότι **πρέπει ή είναι ανάγκη να γίνει** αυτό που σημαίνει το ρήμα από το οποίο παράγονται.

π.χ. Πάντα ἐστὶ **ποιητέα** ἡμῖν. (πρέπει να γίνουν)

π.χ. Οἱ γονεῖς **εὐεργετέοι** τοῖς παισὶν εἰσιν. (πρέπει να ευεργετηθούν)

Τα ρηματικά επίθετα σε –τέος σχηματίζουν σύνταξη:

α) Προσωπική· ἐτσι συντάσσονται ὅσα ρηματικά επίθετα σε –τέος παράγονται ἀπὸ μεταβατικά ρήματα που δέχονται αντικείμενο σε αιτιατική. Στη σύνταξη αὐτή ἐξαίρεται τὸ υποκείμενο που πρέπει νὰ πάθει ὅ,τι δηλώνει τὸ οικεῖο ρήμα, γι' αὐτὸ καὶ τὸ ρηματικὸ επίθετο ἔχει παθητικὴ σημασία:

π.χ. Ἐθιστέον τὸ σῶμα καὶ **γυμναστέον** (σοι) σὺν πόνοις καὶ ἰδρώτι. [Δεῖ ἐθίζεσθαι καὶ γυμνάζεσθαι τὸ σῶμα ὑπὸ σοῦ]. (μτφρ. Πρέπει νὰ συνηθίζῃ καὶ τὸ σῶμα νὰ γυμνάζεται ἀπὸ ἐσένα με κόπους καὶ ἰδρώτα.)

π.χ. Ἐορταί τινες **νομοθετητέαι** καὶ ὕμνοι **ποιητέοι** τοῖς ὑμετέροις ποιηταῖς. [Δεῖ ἐορτάς τινας νομοθετεῖσθαι καὶ ὕμνους ποιεῖσθαι ὑπὸ τῶν ὑμετέρων ποιητῶν]. (μτφρ. Πρέπει νὰ νομοθετηθοῦν κάποιες γιορτές καὶ νὰ δημιουργηθοῦν ὕμνοι ἀπὸ τοὺς δικούς σας ποιητές.)

Ἡ προσωπικὴ σύνταξη ἔχει τὴν ἐξῆς μορφή: **ονομαστικὴ ρηματικοῦ επιθέτου** (συνήθως σε θέση κατηγορουμένου) + τύπος τοῦ ρήματος **εἰμί + Υποκείμενο** σε ονομαστικὴ + **δοτικὴ προσωπικὴ τοῦ ενεργούντος προσώπου**· τὸ ἐστὶ καὶ ἡ δοτικὴ προσωπικὴ μπορεῖ νὰ παραλείπονται. Σε ονομαστικὴ τίθεται τὸ ρηματικὸ επίθετο ὅταν ἔχουμε ταυτοπροσωπία, ἐνὼ στὴν ἑτεροπροσωπία τίθεται κανονικὰ σε αιτιατικὴ. Στη μετάφραση ἀποδίδουμε:

- τὸ υποκείμενο κανονικὰ σε ονομαστικὴ
 - τὸ ρηματικὸ επίθετο + ἐστὶ με τὸ «πρέπει νὰ» + τὸ οικεῖο ρήμα
 - τὴ δοτικὴ προσωπικὴ με ποιητικὸ αἶτιο
- π.χ. **Θεραπευτέοι** εἰσὶν οἱ θεοί. [Δεῖ θεραπευέσθαι τοὺς θεοὺς]. (μτφρ. Πρέπει νὰ λατρεύονται οἱ θεοί.)

β) Ἀπρόσωπη· ἐτσι συντάσσονται τὰ ρηματικά επίθετα που προέρχονται εἴτε ἀπὸ μεταβατικά εἴτε ἀπὸ ἀμετάβατα ρήματα. Στὴν ἀπρόσωπη σύνταξη τὸ ρηματικὸ επίθετο τίθεται σε ουδέτερο γένος ἐνικὸ (σπανίως πληθυντικὸ) ἀριθμοῦ καὶ ἔχει ἐνεργητικὴ σημασία. Στη σύνταξη αὐτὴ ἐξαίρεται ἡ πράξη που πρέπει νὰ γίνει:

π.χ. Φημὶ δὴ διχῇ **βοηθητέον** εἶναι τοῖς πράγμασιν ὑμῖν. [Δεῖ διχῇ βοηθεῖν ὑμᾶς τοῖς πράγμασιν] (μτφρ. Νομίζω λοιπὸν ὅτι πρέπει νὰ βοηθήσετε τὴν κατάστασιν με δύο τρόπους.)

π.χ. **Ἐπιμελητέον** (ἐστὶ) ὑμῖν τῶν σωμάτων. [Δεῖ ἐπιμελεῖσθαι ὑμᾶς τῶν σωμάτων]. (μτφρ. Πρέπει νὰ φροντίζετε τὰ σώματά σας.)

Ἡ ἀπρόσωπη σύνταξη ἔχει τὴν ἐξῆς μορφή: ουδέτερο ρηματικοῦ επιθέτου + ρ. ἐστὶ + δοτικὴ προσωπικὴ τοῦ ενεργούντος προσώπου + αντικείμενο (κατὰ τὴ σύνταξιν τοῦ οικείου ρήματος, ἐφόσον αὐτὸ εἶναι μεταβατικὸ)· τὸ ἐστὶ καὶ ἡ δοτικὴ προσωπικὴ μπορεῖ νὰ παραλείπονται. Στὴν ἀπρόσωπη σύνταξιν τῶν ρηματικῶν επιθέτων σε –τέος δὲν ὑπάρχει υποκείμενο.

Στὴ μετάφραση ἀποδίδουμε:

- τὴ δοτικὴ προσωπικὴ με υποκείμενο
 - τὸ ρηματικὸ επίθετο + ἐστὶ με τὸ «πρέπει νὰ» + οικεῖο ρήμα
 - τὸ αντικείμενο σύμφωνα με τὴ σύνταξιν τοῦ ρήματος
- π.χ. Διαβατέον ἐστὶν ὑμῖν τὸν ποταμόν. [Δεῖ διαβαίνειν ὑμᾶς τὸν ποταμόν]. (μτφρ. Πρέπει νὰ διασχίσετε τὸ ποτάμι).

Ένα **ρηματικό επίθετο σε –τος** είναι δυνατόν να δηλώνει:

α) Ό,τι και η μετοχή του παθητικού παρακειμένου ή του ενεργητικού ή του μέσου (σπανιότερα παθητικού) ενεστώτα και αορίστου του ρήματος από το οποίο παράγεται το ρηματικό επίθετο:

άθανατος: ὁ μὴ θνήσκων
άνόητος: ὁ μὴ νοῶν
ἄπρακτος: ὁ μὴ πράξας / ὁ μὴ
πραχθεὶς
ἀφύλακτος: ὁ μὴ φυλαττόμενος
γραφτός: ὁ γεγραμμένος
δυνατός: ὁ δυνάμενος

θνητός: ὁ θνήσκων
λυτός: ὁ λελυμένος
μενετός: ὁ μένων
ποιητός: ὁ πεποιημένος
ρήτος: ὁ ὠρισμένος
συναπτός: ὁ συνημμένος

π.χ. Πάντες γὰρ καὶ οἱ **κληρωτοὶ** καὶ οἱ **χειροτονητοὶ** δοκιμασθέντες ἄρχουσιν. (μτφρ. Διότι ὅλοι, καὶ ἐκεῖνοι που ἔχουν ἐκλεγεί με κλήρο καὶ ἐκεῖνοι που ἔχουν ἐκλεγεί με ἄρση των χειρῶν, ἀναλαμβάνουν τὴν ἐξουσία ἀφοῦ δοκιμαστοῦν οἱ ικανότητές τους.)

π.χ. Οὕτω μὲν δὴ ἀπέπλευσαν **ἄπρακτοι** ἐκ Μιλήτου οἱ Πέρσαι. (μτφρ. Καὶ ἔτσι οἱ Πέρσες ἐφυγαν ἀπραγοὶ ἀπὸ τὴν Μίλητο.)

β) Εκείνον που **μπορεῖ να πάθει** ὁ,τι σημαίνει το ρήμα από το οποίο παράγεται το ρηματικό επίθετο (τρωτός: ὁ δυνάμενος τιτρώσκεσθαι). Τέτοια ρηματικά επίθετα εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

ἄβατος
ἀκουστός
ἀνεκτός
ἀπρόσιτος
ἀπτός
ἄρρητος
ἄτρωτος
(δια)βατός

διδακτός
μαθητός
νοητός
όρατός
προσβατός / προσιτός
ρήτος
τρωτός
ώνητός

π.χ. Ἄρα **διδακτὸν** ἡ ἀρετή; (μτφρ. Ἀραγε ἡ ἀρετὴ μπορεῖ νὰ διδαχθεῖ;).

π.χ. Δόξα δὲ χρημάτων οὐκ **ώνητή**. (μτφρ. Ἡ καλὴ φήμη δὲν μπορεῖ ὅμως νὰ εξαγοραστεῖ με τὰ χρήματα).

γ) Εκείνον που **αξιζει να πάθει** ὁ,τι σημαίνει το ρήμα από το οποίο παράγεται το ρηματικό επίθετο (θαυμαστός: ὁ ἄξιος θαυμάζεσθαι). Μερικά ἀπὸ αὐτὰ τὰ ρηματικά ἐπίθετα εἶναι τὰ παρακάτω:

ἀγαστός (αξιοθαύμαστος) ἀβίωτος βιωτός ἐπαινετός (αξιέπαινος) ζηλωτός (αξιοζήλευτος) θαυμαστός (αξιοθαύμαστος)	καταγέλαστος μεμπτός (αξιόμεμπτος) μνημονευτός (αξιομνημόνευτος) περίβλεπτος (αξιοθαύμαστος) πιστός (αξιόπιστος) σεπτός (αξιοσέβαστος) κ.α.
--	--

π.χ. Οὐκοῦν οὐ μεμπτός ὁ μισθός ἐστὶ τῆς ἐπιστήμης τοῖς ἀνθρώποις. (μτφρ. Συνεπῶς δεν εἶναι ἀξία μομφῆς ἡ ανταμοιβή τῆς ἐπιστήμης γιὰ τοὺς ἀνθρώπους.)

π.χ. Ὅσα μὲν ἂν νοῦς τε καὶ διάνοια ἐργάσῃται, ταῦτά ἐστὶ τὰ **ἐπαινετά**, ἃ δὲ μή, **ψεκτά**. (μτφρ. Ὅσα παράγουν ὁ νους καὶ ἡ διάνοια εἶναι ἐκεῖνα ποὺ ἀξίζουν ἐπαινο, ὅσα πάλι δεν παράγονται ἀπὸ αὐτὰ τὰ δύο εἶναι τὰ ἀξία ψόγου.)

Τα ρηματικά επίθετα σε –τος σχηματίζουν σύνταξη:

α) Προσωπική· λειτουργοῦν ὡς ἀπλὰ ἐπίθετα:

π.χ. Πάντων **δεινότατόν** ἐστὶ διαβολή. (κατηγορούμενο)

π.χ. Οὐδ' ἀναμείναντες **τὸν αὐτόματον** θάνατον. (επιθετικός προσδιορισμός)

β) Απρόσωπη· παράγονται κυρίως ἀπὸ ἀμετάβατα ρήματα, ἀπαντοῦν στοὺς οὐδέτερο γένος ἐνικὸν κυρίως ἀριθμοῦ καὶ συνοδεύονται ἀπὸ τὸ ρῆμα «ἐστὶ» καὶ ἀπὸ δοτικὴ προσωπικὴ τοῦ ἐνεργούντος προσώπου (ποιητικὸ αἶτιο), ὅταν δηλώνεται τὸ πρόσωπο ποὺ ἐνεργεῖ.

Λαμβάνονται ὡς ἀπρόσωπες ἐκφράσεις:

Στὴν περίπτωση ποὺ δεν ἔχουν υποκείμενο τὰ ρηματικά ἐπίθετα σε –τος ἰσοδυναμοῦν με τὸ δυνατόν ἐστὶ, ἄξιόν ἐστὶ + ἀπαρέμφατο:

π.χ. Ἄρ' οὖν **βιωτὸν ἡμῖν** ἐστὶν μετὰ διεφθαρμένου σώματος;
 [ἄξιόν ἐστὶ βιοῦν· ἡμῖν δοτικὴ προσωπικὴ τοῦ ἐνεργούντος προσώπου].

Σπάνια ἔχουν ὡς υποκείμενο ἀπαρέμφατο ἢ δευτερεύουσα πρόταση:

π.χ. Θαυμαστὸν πῶς λανθάνομεν ἔχοντες τὴν κρατίστην τῶν ἐπιστημῶν.

(μτφρ. Προκαλεῖ ἐκπληξη πῶς κάνουμε λάθος ἀν καὶ ἔχουμε τὴ σπουδαιότερη ἀπὸ τὶς ἐπιστήμες.)